

Un clàssic revisitat

Trasposada a l'època franquista, la versió de Carme Portaceli de l'obra de Rusiñol sorprèn amb una escenografia moderna i una gran actuació de David Bagés

DAVID SERRANO I BLANQUER / Fotografies de David Ruano (TNC)

L'Auca del senyor Esteve és d'aquelles obres que els nostres teatres revisiten de manera periòdica. I el TNC no n'és una excepció, dotze anys més tard de l'estrena del teatre a càrrec d'Adolfo Marsillach. Suposo que, per aquest motiu, fa una certa mandra inicial tornar al món dels tòpics menestrals que planteja Rusiñol.

També suposo que bona part del catalanisme acomodat se sent còmode amb els seus continguts, els quals, tot i la ironia que desprenen i la sortida final, no deixen de ser percebuts com a amables, propis del seny nostrat, i on la rauxa hi és, però domesticada. D'aquí la segona de les mandres, davant d'una societat catalana que res no té a veure com la proposta rusiñoliana.

Però la veritat és que la versió que ens presenta el TNC, no sé si és perquè parteix d'aquesta doble mandra, sorprèn de manera significativa. No és que es tracti d'una versió agosarada, del tipus Calixto Bieito i les seves versions peculiars de Shakespeare, però sí que ens ofereix una nova manera d'acostar-se al clàssic.

Carme Portaceli ha decidit situar l'evolució de la nissaga familiar en el llarg període franquista. Imagino que Pablo Ley, de qui n'he estat sempre fidel seguidor, n'haurà estat l'ideòleg i qui ha ofert el corpus en què es basa la refosa.

El franquisme dóna per molt, ja ho veieu, i donaria per haver-lo convertit només en el marc històric, si no fos que aquest depassa la simple cronologia de la dictadura. El franquisme com a metàfora d'un procés —doble, simultani: el del negoci i el franquisme— que va de la repressió més estricta fins el seu esfondrament, aquell que fa possible el desenllaç conegut.

L'escenografia, la pròpia d'una sala gran. El recurs de la imatge en pantalla gegant és efectiu, però força recurrent darrerament, i més després de la impactant 2666, adaptació de la novel·la de Roberto Bolaño. Però aquest recurs visual, combinat amb la mutació dels personatges en Dolores Ibárruri i en el general Franco de carn i ossos, no només sorprenden. La combi-

Barceló i Ruiz ofereixen els moments més delirants

nació posa els pèls de punta. Especialment el discurs d'un Manel Barceló en la pell del dictador. Un discurs llarg que ressegueix tot l'escenari, braç en alt i bigoti tens, durant el qual l'espectador es mou entre el somriure murri per l'histrionisme propi de la caricatura muntada i el pavor a mesura que el discurs va avançant i els seus continguts comencen a situar-se en el seu significat. Un significat viu en bona part de la platea, que es removia en el seient amb certa incomoditat.

***L'escenografia
aconsegueix
un efecte
claustrofòbic,
de resclosi-
ment moral,
ofec físic i
existencial***

L'escenografia encara. Unes calaixeres enormes coronaven el pis que coronava l'escenari. Calaixeres de fusta de botiga de vetes i fils que arribaven fins al sostre, gairebé infinites. Unes calaixeres que em traslladaven inevitablement a la instal·lació que el CCCB va muntar arran de l'exposició sobre la figura literària de Kafka. El mateix efecte que el buscat arran de *El procés*, és a dir, claustrofòbia, resclosiment moral, ofec físic i existencial. En la part inferior d'aquesta calaixera pesada i absorbent, la tecnologia posada al servei del teatre: amb un doble taulell mòbil (formant semicercle) i un llit de matrimoni motoritzat; tot a ritme de segle XXI. Però, sobretot, la cinta transportadora que travessa l'escenari i que ofereix algun dels moments de major bellesa visual, especialment en la

Bagés durant la seva joventut a "La Puntual"

impactant entrada, i en l'escena de la platja, d'una plasticitat i elegància extremadament ocorrents.

I, embolcallant-ho tot, la música en directe, d'una factura impecable, suggerent, emotiva, plenament justificada, que fins i tot sovint sembla quedar curta.

I si sorprenent és tot aquest procés adaptatiu històric i emotiu i la proposta escenogràfica i musical, no menys aplaudible resulta l'elecció del protagonista, David Bagés. Es tracta, sens dubte, del millor treball que ha fet fins ara. Si bé la primera part està marcada per un caricaturisme excessiu, on la mà de la

directora resulta evident, a partir de la boda, Bagés desplega una varietat de registres que sedueix, emociona, captiva i desprèn una humanitat ben difícil de veure.

**David Bagés,
que interpreta
el protagonista,
desplega una
varietat de res-
gistres que
sedueix, emo-
ciona i captiva
l'espectador**

No és que no vulgui destacar les actuacions de la resta del grup, però és que aquí rau probablement un dels èxits de l'elecció. Montse Pérez té moments brillants (treu el millor de si mateixa quan s'acosta a la hipèrbole), combinats amb altres de

major serenor i professionalitat. Manel Barceló és manté en la seva línia, resolutiu i creïble en cadascuna de les seves rèpliques, i Boris Ruiz... Boris Ruiz es troba en la seva salsa, amb un paper a la seva mida càustica, còmica: ocorrent, graciós, sarcàstic, un desplegament de recursos propis del distanciament intel·ligent, a vegades amb traç gruixut, a vegades amb una dosi d'autoparòdia digna d'elogi, posant sempre al descobert l'absurditat d'un sistema de valors del qual n'és, paradoxalment, el màxim defensor.

Rusiñol, Santiago. *L'auca del senyor Esteve*
Barcelona: Edicions 62, 2010 - 978-84-297-5001-0

Bagés veu en el fill el mirall del que no ha pogut ser mai

L'escenografia, digna d'un TNC, llit mòbil inclòs

La boda culmina la transmissió del llegat menestral

L'auca del senyor Esteve, de Santiago Rusiñol

Direcció: Carme Portaceli

Adaptació: Pablo Ley

Intèrprets: David Bagés, Manel Barceló, Neus Bernaus, Gabriela Flores, Carme González, Llorenç González, Albert Pérez, Montse Pérez, Boris Ruiz, Cristina Sirvent

Sala Gran del TNC - www.tnc.cat